

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıda belirtilen sorularımın Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Mehmet Özhaseki tarafından Anayasanın 98. ve TBMM İçtüzüğü'nün 96. ve 99. maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Sevilay Çelenk Özen
Diyarbakır Milletvekili

Bursa Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü'nün 2022 yılı Sayıştay Denetim Raporuna göre, iş sağlığı ve güvenliği uzmanları tarafından tespit edilen risk ve uygunsuzluklarla ilgili, Daire Başkanlıklarının tedbir almadıkları görülmüştür. 2022 yılında toplam 50 adet saha denetim raporu hazırlanmış olup, bunlar ilgili daire başkanlıklarına gönderilmiş olsa da başkanlıklar tarafından 39'una cevap verilmemiştir. Kamu İdaresi cevabında, risk değerlendirme çalışmaları ve saha gözetim raporlarına dönüşlerde özellikle ülkemizde yaşanan büyük deprem afeti nedeniyle bazı aksamalar olduğunu belirtmiş olsa da raporların düzenlenme tarihlerinin Şubat 2023'de yaşanan depremlerden önce olduğuna dikkat çekilmiştir.

Raporda, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nda öngörülen temel ihale usulleri ile ihale edilmesi gereken ve aynı ihale konusu iş içerisinde yer alabilecek bazı mal alımlarının öngörülen parasal sınırların altında kalacak şekilde parçalara bölünerek, doğrudan teminle gerçekleştirildiği tespit edilmiştir. Ayrıca, yapım işi sözleşmelerinde yer almayan ve sonradan yapılmasına gerek bulunan imalat kalemlerine ait yeni birim fiyatların belirlenmesi sırasında kullanılacak rayiçlerin Ticaret veya Sanayi Odasına onaylatılmadan kullanıldığı, fiyatların piyasa fiyat araştırması yoluyla tespit edildiği yine raporda dile getirilmiştir.

Sosyal Güvenlik Kurumu Bursa İl Müdürlüğü ile yapılan yazışmalar neticesinde kurum tarafından ihale edilen 13 yapım işinde (Nilüfer Acil Kanal Yapım İşi, Yıldırım Üst Bölge Kanalizasyon Altyapı Yapım İşi, Nilüfer İlçesi Kanalizasyon Kollektör Hattı İnşaatı Yapım İşi, Harmancık-Keles İlçeleri Altyapı İnşaatı Yapım İşi, Fidyekızık Kanalizasyon ve Yağmursuyu İnşaatı Yapım İşi, Osmangazi İlçesi Kanalizasyon ve Yağmur Suyu Hatları Yapım, Bakım ve Onarım İnşaatı İş, Mudanya İlçesi Güzelyalı Çakaldere Bakım Onarım İş, Gemlik İlçesi Şahinyurdu ve Umurbey Mahalleleri Altyapı Bakım Onarım İnşaatı, Acil Evsel Bağlantı ve Ana Hat İlaveleri Yapım İş, İnegöl-Yenişehir İlçeleri Alt Yapı İnşaatı Yapım İş, 2022/10 Yenişehir İlçesi Muhtelif Kırsal Mahallelerde Altyapı İnşaatı Yapım İş, Karacabey-Mustafa Kemalpaşa İlçeleri Muhtelif. Kırsal Mah. Fosseptik İnşaatı) idare onayı olmaksızın alt yüklenici çalıştırıldığı görülmüştür.

Sayıştay denetim raporuna göre, BUSKİ tarafından kaynak sularının kiraya verildiği ve tahsil edilen kira gelirlerinin bir kısmının ilgili belediyelere gönderilmediği tespit edilmiştir. 31.12.2022 tarihi itibarıyla ilgili belediyelere gönderilmeyen 7.905.816,19 TL kiralama tutarı bulunduğu raporda yer almıştır.

Raporda, yer altına döşenen boruların korozyona uğramasını önlemek amacıyla yapılan katodik koruma işleminin, boruların döşendiği ihaleler ile birlikte yapılmayıp, ayrı ihaleler ile gerçekleştirildiği ve bu durumun önceden kazılan zeminin yeniden kazılması, çevre düzenlemesi yapılmış bir alana tekrar aynı işlemin yapılması gibi ilave maliyetler meydana getirdiği tespitleri yer almıştır.

Sayıştay denetiminde kaçak su kullanımına dair yapılan tespitlere ait ceza zabıtlarında yer alan tutarların tamamının muhasebe kayıtlarında yer almadığı, bir kısmının tebliğ edilmediği, tebliğ edilenlerin de hepsinin tahsil edilmediği tespit edilmiştir. Raporda, ilgililerine tebliğ edilen cezaların 748.037,40 TL'sinin tahsil edilememiş olması dikkat çekici bulunmuştur. Diğer yandan, sisteme girişi yapılan zabıtlar ve tutarları ancak ilgililerine tebliğ edildiği takdirde tahakkuka bağlandığı belirtilerek tebligatı yapılmayan 430 adet tutanağa ait ceza tutarlarının muhasebe sisteminde tahakkuk kaydının yapılmadığı ve örneğin, 2022 yılında tebligatı yapılmayan 44 tutanaktaki toplam ceza tutarının 253.551,00 TL olduğu görülmüştür.

Öte yandan, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü tarafından izin verilen su kuyularının sahipleri, koordinatları, iznin hangi amaç için verildiği, faydalı tüketim miktarları ve buna göre yapılan ölçümler ile fiili su kullanımları gibi bilgilerin BUSKİ ile paylaşılmadığı görülmüştür. Bu durumun özellikle, Bursa il genelinde özellikle organize sanayi bölgeleri, fabrikalar, oteller, tarımsal amaçlı sulama tesisleri gibi alanların olduğu ve bu alanların yoğun bir şekilde yer altı suyu kullanımı olduğu, hatta içerisinde çok büyük sanayi tesisleri olan Demirtaş Organize Sanayi Bölgesi, Uludağ Organize Sanayi Bölgesi gibi bazı sanayi bölgelerinin su ihtiyaçlarını sadece sondaj kuyularından sağladığı düşünüldüğünde ve bu kapsamda BUSKİ'ye herhangi bir su bedelinin ödenmediği dikkate alındığında, yeraltı sularının kontrolsüz ve kaçak kullanımına sebep olabildiği gibi, BUSKİ açısından da büyük bir gelir kaybı meydana getirdiği yapılan önemli tespitlerdendir.

Bu bağlamda;

1. İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği (İSİG) Meclisi'nin, yüzde 65'ini ulusal basından; yüzde 35'ini ise işçilerin mesai arkadaşları, aileleri, iş güvenliği uzmanları, işyeri hekimleri, sendikalar ve yerel basından öğrenilen bilgilere dayanarak hazırladığı rapora göre, 2023 yılının ilk on ayında en az 1634 işçi, sadece Ekim 2023'te 150 işçi hayatını kaybetti. İşçi sağlığı ve iş güvenliği önlemleri alınmadığı için neredeyse her ay en az 150 kişinin hayatını kaybettiği gerçeğiyle hareket edildiğinde BUSKİ Daire Başkanlıklarının, iş sağlığı ve güvenliği açısından tedbir almamasının açıklaması nedir? Daire Başkanlıklarının saha denetim raporlarına cevap vermemesinin Bakanlığınızca karşılığı ne olacaktır? Bakanlığınız tarafından şimdiye kadar konuya dair hangi soruşturmalar yürütülmüş ve yaptırımlar uygulanmıştır?
2. 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nda öngörülen temel ihale usulleri açıkken, alımları önceden öngörülebilir olan aynı veya benzer niteliğe sahip bazı alımlar hangi amaçlarla zaman zaman da olsa aynı firmadan parça parça yapılmıştır? Bahse konu "aynı" firmanın ismi nedir? Bu firmanın idarecilerle kurduğu bağ halihazırda araştırılmış mıdır?
3. 13 yapım işinde idarenin onayını almaksızın alt yüklenici çalıştıran esas yükleniciler hakkında Bakanlığınız bir bilgi sahibi midir? Bakanlığınız bilgi sahibi ise bu yükleniciler hakkında şimdiye kadar hangi yaptırımlar uygulanmıştır? Alt yüklenici tarafından yapılan işlerin her aşamada idare kontrol elemanları tarafından resen kontrol

edilip edilmediği, işçilerin ücretlerinin tam ve zamanında ödenip ödenmediğinin denetimi Bakanlığınız tarafından yapılmış mıdır?

4. BUSKİ hangi amaçlarla kiraya verdiği kaynak sularından tahsil edilen gelirleri ilgili belediyelere göndermemiştir? Bu usulsüzlükten kaynaklanan belediye zararlarının nasıl karşılanması planlanmaktadır? Belediyenin bu zararının yurttışa ek bir maliyet çıkartıp çıkartmadığı Bakanlığınızca denetlenmiş midir?
5. Yer altına döşenen boruların korozyona uğramasını önlemek amacıyla yapılan katodik koruma işleminin boruların döşendiğı ihaleler ile birlikte yapılmayıp, ayrı ihaleler ile gerçekleştirilmesindeki ve bu durumun önceden kazılan zeminin yeniden kazılması, çevre düzenlemesi yapılmış bir alana tekrar aynı işlemin yapılması gibi ilave maliyetler meydana getirmesindeki kamu yararı Bakanlığınız tarafından nasıl açıklanmaktadır? Bu uygulamanın 5108 sayılı Kanun'un temel prensiplerinden olan kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde elde edilmesi ve kullanılması ilkesine uygun düşmediğı Sayıştay tarafından da dile getirilmişken bu usulsüzlüklere neden olan kişiler hakkında Bakanlığınız hangi yaptırımları uygulayacaktır? Katodik koruma işlemleri hakkında yapılan ihaleleri hangi firmalar almıştır? İlave maliyetler çıkartan bu usulsüzlüklerden doğan kamu zararı kimler tarafından, nasıl karşılanacaktır?
6. Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü tarafından izin verilen su kuyularının sahipleri, koordinatları, iznin hangi amaç için verildiğı, faydalı tüketim miktarları ve buna göre yapılan ölçümler ile fiili su kullanımları gibi bilgilerin BUSKİ ile paylaşılması hakkında Bakanlığınızca şimdiye kadar Tarım ve Orman Bakanlığıyla iletişime geçilmiş midir? Geçilmiş ise bilgilerin BUSKİ ile paylaşılması ardındaki amaç nedir? Bursa il genelinde özellikle organize sanayi bölgeleri, fabrikalar, oteller, tarımsal amaçlı sulama tesisleri gibi alanların olduğı ve bu alanların yoğun bir şekilde yer altı suyu kullandığı, Demirtaş Organize Sanayi Bölgesi, Uludağ Organize Sanayi Bölgesi gibi bazı sanayi bölgelerinin su ihtiyaçlarını sadece sondaj kuyularından sağladığı bilinmektedir. DSİ'nin yarattığı bu bilgi eksikliğinin yeraltı sularının kontrolsüz ve kaçak kullanımına sebep olabileceğı gibi BUSKİ açısından da büyük bir gelir kaybı meydana getirdiğı bir gerçeklik iken Tarım ve Orman Bakanlığı nezdinde konu ile ilgili DSİ yetkililerine hangi yaptırımlar uygulanacaktır? BUSKİ'nin şimdiye kadar uğradığı zararın giderilmesi hakkında Bakanlığınızca nasıl bir çalışma yürütülecektir?
7. Tüm dünyada olduğı gibi ülkemizde de iklim değişikliğine bağılı olumsuz sonuçlar yaşıyor ve su kıtlığı riskiyle karşı karşıyayken, İklim Değişikliği Bakanı olarak DSİ'nin suların kullanılması konusundaki bu usulsüzlüğü karşısında ne düşünüyorsunuz?